HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שתי פרות היו חורשות בהר המשחה כל זמן ששתיהן חורשות כל העם אוכלין ניטלת אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין: **מתני'** [א]רבי חנינא סגן הכהנים אומר [א]מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בוולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה אע"פ שמוסיפין טומאה על טומאתו הוסיף ר' עקיבא [ב]ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו אמר רבי מאיר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח א"ר יוסי [ב]אינה היא המדה ומודים ר' אליעזר ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה שר' אליעזר אומר [ג]תשרף זו לעצמה וזו לעצמה ור' יהושע אומר שתיהן כאחת: **גמ'** מכדי בשר שנטמא בוולד הטומאה מאי הוי שני כי שריף ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה מאי הוי שני שני ושני הוא מאי מוסיף לו טומאה על טומאתו איכא אמר רב יהודה הכא [ד]בוולד וולד עסקינן דהוי ליה שלישי וקסבר שלישי מותר לעשותו שני והא אין אוכל מטמא אוכל דתניא יכול יהא אוכל מטמא אוכל ת"ל [1]וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא טמא ואין עושה כיוצא בו טמא הניחא לאביי דאמר לא שנו אלא בחולין אבל בתרומה וקדשים עושה כיוצא בו ולרב אדא בר אהבה משמיה דרבא נמי דאמר לא שנו אלא חולין ותרומה אבל בקדשים עושה כיוצא בהן שפיר אלא לרבינא משמיה דרבא דאמר מקרא מלא דיבר הכתוב לא שנא חולין לא שנא תרומה לא שנא קדשים אינו עושה כיוצא בו מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן דאיכא משקין בהדי בשר דקא מיטמא מחמת משקין אי הכי האי עם הבשר שנטמא באב הטומאה עם הבשר ומשקין מיבעי ליה אלא [ה]נהי דאין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא מדרבנן מיהו מטמא: הוסיף ר' עקיבא מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק כו': מכדי שמן שנפסל בטבול יום מאי הוי שלישי וכי מדליק ליה בנר שנטמא בטמא מת מאי הוי שני מאי קמ"ל שלישי מותר לעשותו שני היינו הך אמר רב יהודה הכא [ו]בנר של מתכת עסקינן דרחמנא אמר

בחלל

שתי פרות היו חורשות. אותו היום לסימן: **בהר המשחה.** הוא הר הזיתים: **מתני' מימיהם של כהנים.** הכא נקט לה משום סיפא דקתני מדבריהן למדנו ששורפין תרומה כו': **מלשרוף את הבשר שנטמא בוולד הטומאה.** שנגע בשר קודש זה בראשון לטומאה וה"ל איהו שני ולא נמנעו מלשורפו עם חמור ממנו ממי[ג] שנגע באב הטומאה דהואיל ואף זה הקל לשריפה עומד לא חשו אם מטמאין אותו יותר ממה שהי'. ובגמרא פריך מאי תוספת טומאה איכא הלא גם בראשונה בוולד טומאה נגע ועכשיו חוזר ונוגע בוולד הטומאה: **מלהדליק שמן.** של תרומה: **שנפסל בטבול יום.** והוא שלישי דטבול יום פוסל את התרומה מן התורה ביבמות פרק הערל (דף עה.) מבכל קודש לא תגע[ד] ויולדת משטבלה לסוף ימי טומאה עד מלאת ימי טהרה שלה טבולת יום ארוך היא שהרי אינה ראוייה להביא כפרה עד יום שמונים ואחד אלמא לא הוי הערב שמש דילה עד שקיעת החמ' דשמוני': **בנר שנטמא בטמא מת.** טמא מת אב הטומא' הוא ומטמא כלים דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב בפרשת פרה גבי טומאת מת אלמא טמא מת מטמא אדם ועשאו הכתוב אב הטומאה כשרץ ונבילה שמטמאין אדם ולא כנוגע בהן שאין מטמא אלא אוכלין ומשקין כדכתיב בשרצים (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא אלמא לא מקבל טומאה מן הכלי שקיבל טומאה מן השרץ אלא אוכל ומשקה בלבד ולא אדם וכלים והאי נר הוי ראשון ועכשיו יש כאן תוספת טומאה שמתחלה היה שמן זה שלישי וחוזר ונעשה שני ע"י הנר דהואיל ויש טומאה עליו לא חיישינן ליה ומותר להוסיף בידים: **מדבריהן למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח.** עם זמן הביעור דהואיל והולכת לאיבוד אף הטהורה ואסורה מדאורייתא לא חיישינן לשמירתה ואע"ג שמוזהרין אנו לשומרה בטהרה דכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומותי: **אינה היא המדה.** אי אתה יכול ללמוד את זו מדבריהן. ובגמרא [טו.] מפרש אמאי אינה היא המדה: **ומודים ר"א כו'.** רבי יוסי קאמר לה דאע"ג דאיפלוג ר"א ורבי יהושע בשריפת תרומה בהא מודו ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה: **גמ' שני ושני הוא.** מתחלה היה שני ועדיין שני הוא: **הכא בוולד וולד עסקינן.** האי בוולד הטומאה דקתני מתני' וולד וולד קאמר דהיינו שני ובשר שנגע בו הוה שלישי וכי הדר שרפי ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה שהוא ראשון חוזר ונעשה שלישי זה שני: **והא אין אוכל מטמא אוכל.** וכיון דלא מטמא ליה מאי תוספת איכא: [ה]**ואין עושה כיוצא בו.** ואין מטמא אוכל כיוצא בו: **הוא טמא.** משמע מיעוטא: **אבל תרומה וקדשים עושה כיוצא בה.** דילפינן מנבואת חגי לחם ונזיד יין ושמן (חגי ב): **שפיר.** דמתני' בקדשים קיימי': **מקרא מלא.** לא הוציא ממשמעו לא תרומה ולא קדשים אלא דבר שלם דיבר דאין אוכל מטמא אוכל לעולם ונבואת חגי טומאות דרבנן ניהו וכבר נגזרו כדלקמן [יז.] אבל דאורייתא לא מטמא אלא אוכל משקה ומשקה אוכל לקמן בפירקין (דף יח.) יליף לה דאוכל מטמא משקה ומשקה אוכל: **דאיכא משקין בהדי בשר.** כשנגע באב הטומאה היה משקה טופח עליה ונטמא עמה והוה אף המשקה ראשון וכששורפה עדיין הוא עליה ומטמא הבשר שנשרף עם זה מחמת המשקין ונעשה שלישי שני: **מדרבנן מטמא.** וקא מוספי ליה טומאה מדרבנן: **מאי הוי שני.** דנר הוי ראשון: **היינו הך.** דר' חנינא דתרילנא בהכי ומאי הוסיף ר"ע דמשמע דהוסיף עדות על עדות חידוש על חידוש:

שתי פרות היו חורשות. בירושלמי דייק ירושלים לא מקום שנהגו בו שלא לעשות מלאכה כלומר סברא הוא לנהוג שם איסור כיון שמתקבצין שם אף ממקומות שנהגו בהן איסור ומשני נראות כחורשות: **אבל** תרומה וקדשים עושין כיוצא בהן. פירש בקונטרס דנפיק מקרא דחגי אל הלחם ואל הנזיד[א] ולר"ת דמפרש לקמן [ד' יז.] או אל הנזיד אור"י דנפקא ליה מוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ויקרא ז') אפי' באוכל[ב] ותרומה[ג] נפקא לן כיון דלא מצינו למימר מקרא מלא דבר הכתוב דהא איכא קדשים דעושין כיוצא בהן נוקי קרא בדדמי טפי[ד] דהיינו חולין[ה]: **דאיכא** משקין בהדי בשר. מכאן מדקדק ריב"א[ו] °דמשקין מטמא בפחות מרביעית דסתם משקין דבהדי בשר לית בהן רביעית ולקמן (דף יז:)[ז] נמי אמרו גבי מים אבל פחות מרביעית טמאים והא דאמר בפרק אין מעמידין (ע"ז דף לא. ושם) גבי יין נסך דמטמא טומאת משקין ברביעית ובפ"ב דנדה (דף יט:) גבי דם הירוק וכמה דוכתין אומר ריב"א דבפסול גוייה איירי דשיעורו ברביעית כדאמר במעילה בפרק קדשי מזבח (דף יז:) דכל המשקים מצטרפין לפסול הגוייה ברביעית[ו] ור"י מפרש דהא דבעינן רביעית היינו בהנך דעיקר טומאה לאו דאורייתא כגון סתם יין כותים ודם הירוק דאפי' ביתר מרביעית לא מטמא מדאורייתא אבל שאר משקין מדאורייתא בכל שהוא ור"ת אומר דמדאורייתא בעינן רביעית לטמא אחרים אבל מדרבנן מטמא אחרים בכל שהוא ולפי' נ"ל דהשתא לא מסיק אדעתיה שאוכל יטמא אוכל אפילו מדרבנן מדאיצטריך לאוקמא במשקין ומדרבנן ולא מוקי כמסקנא דאוכל מטמא אוכל מדרבנן ואף על גב דאין אוכל מטמא אוכל אפילו מדרבנן[ז] מכל מקום משכחנא שלישי ע"י עצים ולבונה[ח] או על ידי משקין דהכתי לא גזרו דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה[ט]: **עם** בשר ומשקין מיבעי ליה. וא"ת אמאי לא פריך מאי איריא שנטמא באב הטומאה אפי' בראשון ושני נמי[י] כדפריך לקמן על ר"ע וי"ל משום דרבי חנינא קאמר מימיהם של כהנים משמע שמעולם כך הוא אף קודם י"ח דבר דגזרו דכל הפוסל התרומה מטמא משקין להיות תחלה[יא] דבפ"ק דשבת (דף יד: ושם) מוקי האוכלין והכלים שנטמאו במשקין הבאים מחמת ידים ולפי שגזרו דידים פוסלין התרומה עושין המשקין שנגעו בהן תחלה: **מאי** קא משמע לן דשלישי מותר לעשותו שני היינו הך. למ"ד אין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא לא פריך דלדידיה הוסיף דמותר לעשות אף שני דאורייתא[יב]:

ואילו

בחלל

מסורת הש"ס

א) עדיות פ"ב [מ"א], ב) ג"ז שם, ג) [עם מי רש"ש], ד) [ויקרא יב], ה) [נ"ל אמר ד"ה הוא], ו) [ועי' תוס' עירובין לט. ד"ה היה אוכל ותו' יומא פ: ד"ה ותליה ובחולין פז: ד"ה כל משקה וכריתות יג: ד"ה ותלבן, ז) [וע"ש ברש"י ד"ה אבל],

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דאיכא. דמשקין מטמא בפחות מרביעית כו'. עי' ברש"י לקמן דף יז ע"ב ד"ה אבל לית בהו רביעית:

◆

מוסף תוספות

א. שהלחם מטמא נזיד. תוס' שאנץ. ב. ו)[ד]האי טמא מיקרי. שם. ג. בין להאי פי' בין לפרש"י. שם. ד. נ"א. בדשייך טפי. חי' הר"ן. ה. נ"א. מוקמינן ליה וכו' לכל הפחות שאנו יכולים להעמידו. תוס' ר"פ. ו. אבל לענין לטמא אחרים בין דאורייתא בין דרבנן סגי ליה בכל שהוא. שם. ז. נ"א. ותימא כיון דאין אוכל מטמא אוכל אפי' מדרבנן, לא משכחת שלישי אלא ע"י משקין, כגון משקה אוכל ואוכל משקה, והנך משקין אחרונים ראשונים הוו, דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה (פרה פ"ח מ"ז). תוס' הרא"ש. ח. כדמפרש ר"ת לקמן על רביעי בקודש (יט.). שם. ט. [ד]לא נתקנה עדיין בימי ר' חנינא סגן הכהנים, שהיא א' מי"ח דבר דגזרו ב"ש וב"ה. שם. י. דתנן כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה. סוגיית הגמ' לקמן ע"ב. יא. נ"א. [וי"ל] דגזירה דכל הפוסל את התרומה וכו' היתה אחר רבי חנינא סגן הכהנים כדפרישית. תוס' הרא"ש. אבל לר"ע דהוא בתרא ליכא למימר דמסהדי מקמי גזירת משקין. חי' הר"ן. יב. דאילו התם שלישי דאורייתא מותר לעשותו שני דרבנן ואילו הכא שלישי דאורייתא מותר לעשותו שני דאורייתא. תוס' שאנץ.

◆

רבינו חננאל

תניא אבא שאול אומר, שתי פרות היו חורשות בהר המשחה כו'. מתני' אמר רבי חנניה סגן הכהנים מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף הבשר שנטמא בולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה כו'. נקוט האי כללא בידך השרץ וכיוצא בו הוא אב הטומאה, כדתנן אבות הטומאה השרץ ושכבת זרע וטמא מת כו', והנוגע בהן נקרא ולד ראשון, והנוגע בולד ראשון נקרא ולד שני, והנוגע בולד שני נקרא ולד שלישי. ואקשינן אמתני' מכדי בשר שנטמא בולד הטומאה ולד שני הוא, כי שריף ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה הלא

עין משפט נר מצוה

קג א מיי' פי"ט מהל' פסולי מוקדשין ה"ו:
קד ב ג מיי' פ"ג מהל' חמץ ומלה הל' ד:
קה ד מיי' פי"ט מהל' פסולי מוקדשין ה"ו:
קו ה מיי' פ"ז מהלכות אבות הטומאה הל' א סמג עשין רמו:
קז ו מיי' פי"ט מהלכות פסולי מוקדשין הל"ו:

◆

תורה אור השלם

1. וְכִי יֻתַּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

◆

רבינו חננאל (המשך)

נעשה הנוגע באב הטומאה ולד ראשון, כי נגע באחר משוי ליה ולד שני, השתא כי נגע בבשר הזה שהיה ולד שני לא הוסיף לו טומאה, ולד שני הוה וגם עתה כשנגע בו הולד הראשון נעשה ולד שני, מה הוסיף לו דקתני במתני' אע"פ שמוסיף לו טומאה על טומאתו. ופריק רב יהודה ולד דמתני' ולד שיני הוא, שעשה הבשר שנגע בו וולד שלישי, והבשר שנגע באב הטומאה נעשה הוא ולד ראשון, [ו]כאשר נגע בבשר שהיה הולד שלישי עשאו שני, הנה הוסיף לו טומאה שעד עתה היה ולד שלישי ועכשיו נעשה שני. ואקשינן היאך הבשר שהוא אוכל יטמא אוכל כיוצא בו, והתניא יכול יהא אוכל מטמא אוכל, ת"ל וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם. הוא טמא ואין עושה טמא כיוצא בו. הניחא למאן דאמר בחולין אינו עושה. ולמאן דאמר בחולין ובתרומה נמי אין עושה, אבל בקדשים עושה טומאה כיוצא בה שפיר, דהני קדשים נינהו, אלא לרבינא דאמר אפילו קדשים נמי אין עושה אוכל טמא כיוצא בו מאי איכא למימר. ופריק רב נחמן בר יצחק מהא דתנן אין כלי חרס מטמא חבירו אלא במשקה, נטמא המשקה טמאוהו, הכא נמי כגון דאיכא משקין בהדי האי בשרא דמטמא הבשר מחמת משקין, ונדחה. ואסיק' דאין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא, ומתני' דקתני בשר מטמא בשר אחר מדרבנן.

מתני' הוסיף ר' עקיבא מימיהם של כהנים כו'. ואקשינן מכדי שמן שנפסל בטבול יום מאי הוא שלישי, כי הטבול יום פוסל ואינו מטמא, והשלישי פוסל ואינו מטמא, דתנן בטהרות פ"ב הראשון והשני שבתרומה טמאין ומטמאין. שלישי פסול ולא מטמא, ותנן בטבול יום פ"ב המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתו פסל את כלן, נמצא זה השמן פסול והוא כמו שלישי, כדנגע ביה בזה השמן הנר שנטמא מטמא מת, שני הוא, כי הנר הוא ולד ראשון, והשמן שנגע בנר נעשה ולד שני, מאי קמ"ל ר' עקיבא שלישי מותר לעשותו שני, היינו דר' חנניה סגן הכהנים. ומוקים רב יהודה למתני' בנר של מתכת, דרחמנא אמר בחלל חרב,